

Sygn. akt I NO 154/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Aleksander Stępkowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania B. K.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości o odmowie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia z dnia 6 sierpnia 2019 r.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 11 grudnia 2019 r.

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Pismem z 14 lipca 2019 r. B. K., sędzia Sądu Okręgowego w P., wystąpiła do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o udzielenie jej płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. Jak wskazała w piśmie, udzielenie urlopu ma na celu przeprowadzenie zaleconego leczenia, co wymaga powstrzymania się od pełnienia służby. Wyjaśniła również, że jej stan zdrowia rokuje powrót do wykonywania obowiązków sędziego. Na okoliczność utraty zdrowia, zastosowanego leczenia, celowości udzielenia urlopu oraz rokowania powrotu do pełnienia służby dołączyła zaświadczenie o stanie zdrowia. Z pisma, datowanego na 15 lipca 2019 r.

i podpisanego przez lekarza specjalistę wynikało, że pani sędzia w minionych pięciu latach przeżyła kilka epizodów depresyjnych z towarzyszącymi napadami lęku. Dwie poważne sytuacje kryzysowe, jakie nastąpiły jesienią 2018 r., doprowadziły do pogorszenia stanu jej zdrowia i skutkowały – trwającą do momentu wystąpienia z wnioskiem – niezdolnością do pracy zawodowej. W zaświadczeniu o stanie zdrowia wskazano ponadto, że leczenie farmakologiczne oraz zastosowana w ostatnim czasie (od maja 2019 r.) psychoterapia, „rokuja powrót do pracy na dotychczasowym stanowisku w ciągu kilku miesięcy”. W tych okolicznościach – jak wyjaśniono w zaświadczeniu – celowe jest „udzielenie pacjentce urlopu dla poratowania zdrowia na okres sześciu miesięcy”.

Decyzją z 6 sierpnia 2019 r. (DKO-VII.(...)) Minister Sprawiedliwości odmówił B. K. – sędziemu Sądu Okręgowego w P. udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. Uzasadniając decyzję Minister Sprawiedliwości wyjaśnił, że udzielenie sędziemu urlopu na podstawie art. 93 § 1 p.u.s.p. uzależnione jest od okoliczności, które w świetle przedstawionej dokumentacji medycznej z uwzględnieniem dostępnej wiedzy i doświadczenia życiowego, w sposób jednoznaczny będą świadczyć o tym, że udzielenie takiego urlopu będzie miało istotne znaczenie dla prowadzonego leczenia. Minister zaznaczył, że nie jest związany treścią przedstawionych przez sędziego zaświadczeń lekarskich, a decyzja w przedmiocie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nie stanowi prostej akceptacji wniosku sędziego i opinii sformułowanej przez lekarza w zaświadczeniu dołączonym do wniosku.

Minister Sprawiedliwości wskazał, że nie jest w stanie ustalić, na czym polegało dotychczasowe leczenie, ani tego czy ewentualne korzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia jest konieczne dla przeprowadzenia i skuteczności proponowanej terapii. Z przedłożonego zaświadczenia nie wynika, jak długo miałyby ona trwać, ani jakie miałyby być jej spodziewane efekty w sferze zdrowia psychicznego sędzi B. K.. W ocenie Ministra Sprawiedliwości stwierdzenie, że w ciągu kilku miesięcy pacjentka rokuje powrót do pracy na dotychczasowym stanowisku, nie wyjaśnia celowości udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia na okres sześciu miesięcy, w szczególności gdy uwzględni się brak skuteczności dotychczasowego, wielomiesięcznego leczenia. Minister stwierdził również,

że z zaświadczenia przedłożonego z wnioskiem o udzielenie urlopu nie wynika konkretnie, jakie schorzenia narządu ruchu, o jakim nasileniu, jakim przebiegu i jakich objawach stwierdzono u pani sędzi B. K.. Nie można zatem ustalić czy wymagają one leczenia w warunkach wnioskowanego urlopu dla poratowania zdrowia.

Pismem z 18 września 2019 r. sędzia B. K. złożyła odwołanie od wskazanej wyżej decyzji Ministra Sprawiedliwości. Odwołująca się wniosła o jej zmianę i „przyznanie mi tego urlopu, na okres sześciu miesięcy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji”. W uzasadnieniu swojego stanowiska Odwołująca się podkreśliła, że jej stan zdrowia rokuje powrót do wykonywania obowiązków sędziiego. W jej ocenie odmowa udzielenia urlopu opiera się na argumentacji kwestionującej treść zaświadczenia lekarskiego. Tymczasem wskazano w nim, że konieczne jest prowadzenie dalszego leczenia oraz, że istnieją korzystne rokowania co do jego przebiegu, zwłaszcza w świetle podjętej psychoterapii. Odwołująca się stwierdziła, że urlop dla poratowania zdrowia powinien być udzielony w sytuacji, w której sędzia pozostaje długotrwale niezdolny do pełnienia służby, wymaga leczenia, a jednocześnie zachodzi korzystne rokowanie co do jego powrotu do zdrowia. Uzasadniając powyższe okoliczności Odwołująca się załączyła dodatkowo „zaświadczenie uzupełniające” lekarza specjalisty oraz liczne dokumenty odnoszące się do leczenia schorzenia narządu ruchu. Wskazała przy tym, że decyzja o odmowie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nie powinna całkowicie pomijać ocen kompetentnych specjalistów. W tym kontekście zwróciła się o „zmianę decyzji w przedmiocie nieudzielenia [...] urlopu, co umożliwi [...] kontynuowanie terapii, rehabilitacji i leczenia, po zakończeniu których powrócę do pełnienia służby”.

W odpowiedzi na odwołanie Minister Sprawiedliwości wyjaśnił, że odmowa udzielenia sędzi B. K. urlopu dla poratowania zdrowia wynikała z braku możliwości ustalenia – na podstawie wniosku i załączonej do niego dokumentacji – że zachodzą przesłanki uzasadniające wydanie pozytywnej decyzji. Minister stwierdził, że odwołanie – co do zasady – stanowi polemikę ze stanowiskiem zaprezentowanym w uzasadnieniu jego decyzji i przez to nie zasługuje na uwzględnienie. Podkreślił przy tym, że rozpatrując wniosek o udzielenie urlopu

dla poratowania zdrowia obowiązany jest rozważyć czy w danym wypadku zachodzą ustawowe przesłanki udzielenia takiego urlopu. W tym zakresie Minister musi się opierać na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego. Dokumentacja ta powinna odnosić się zarówno do choroby stanowiącej przyczynę złożenia wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, jak i do „widoków na zakończone powodzeniem leczenie w okresie, na który został zawnioskowany przedmiotowy urlop”. Zaświadczenie lekarskie przedłożone wraz z wnioskiem pani sędzi B. K. nie pozwalało stwierdzić czy zachodzą ustawowe przesłanki udzielenia żądanego urlopu. Minister podkreślił również, że pani sędzia przez 8 miesięcy nie wykonywała obowiązków zawodowych i pozostawała w tym okresie pod opieką lekarza specjalisty. Nie doprowadziło to do takiej poprawy stanu zdrowia pacjentki, która umożliwiałaby jej powrót do aktywności zawodowej. W efekcie podejmując zakwestionowaną decyzję Minister Sprawiedliwości powziął uzasadnioną wątpliwość zarówno co do skuteczności dotychczasowego, jak i planowanego leczenia pani sędzi B. K.. Wątpliwości tej nie wyjaśniło zaświadczenie lekarskie przedłożone wraz z wnioskiem. Opisuje ono bowiem wyłącznie przyczynę i objawy choroby.

Minister Sprawiedliwości może udzielić urlopu dla poratowania zdrowia jedynie wówczas, gdy na podstawie wniosku oraz przedstawionych dokumentów można ustalić, że urlop doprowadzi do trwałej poprawy stanu zdrowia sędziego. Należy zatem ocenić, czy po upływie okresu przerwy w wykonywaniu pracy sędzia wróci do niezakłóconego wykonywania obowiązków zawodowych. Z uwagi na to, że pani sędzia B. K. nie wykazała, że zachodzą przesłanki uzasadniające udzielenie jej płatnego urlopu dla poratowania zdrowia Minister Sprawiedliwości – jak wyjaśnił – „nie był zobligowany do jego udzielenia”. Nie wyklucza to jednak możliwości ponownego wystąpienia z wnioskiem o udzielenie takiego urlopu i dołączenia do niego dokumentacji wskazującej na spełnienie przesłanek ustawowych uzasadniających wydanie pozytywnej decyzji Ministra Sprawiedliwości w tej kwestii.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie należało oddalić jako niezasadne.

1. Przed przystąpieniem do szczegółowej oceny argumentacji przedstawionej w odwołaniu należy podkreślić, że rozpoznając odwołanie Sąd Najwyższy nie działa instancyjnie, nie prowadzi, nie ponawia ani nie rozszerza postępowania dowodowego. Już sam fakt, że uwzględnienie odwołania może skutkować jedynie przekazaniem sprawy Ministrowi Sprawiedliwości do ponownego rozpatrzenia, przesądza o kasatoryjnym charakterze jurysdykcji Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie, czego Skarżąca nie dostrzega domagając się rozstrzygnięcia reformatoryjnego. Tym samym Sąd jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania. Zgodnie z art. 398³ § 1 *in fine* k.p.c., odwołanie można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub też na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą odwołania nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Z tego też względu, Sąd Najwyższy nie mógł brać pod uwagę, dołączonych do odwołania, zaświadczenia lekarskiego z dnia 17 września 2019 r. oraz opinii psychologicznej z dnia 16 września 2019 r. Oba dokumenty zostały przygotowane dopiero na etapie odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości. Nie mogły zatem służyć ocenie poprawności decyzji Ministra wydanej przed ich wystawieniem.

2. Minister Sprawiedliwości, działając na podstawie art. 93 § 3 w zw. z art. 93 § 1 p.u.s.p., może udzielić urlopu dla poratowania zdrowia jedynie wówczas, jeżeli stwierdzi występowanie wskazanych uprzednio przesłanek ustawowych. Zobligowany jest zatem do zbadania okoliczności przemawiających za udzieleniem takiego urlopu stosownie do wymagań określonych w ustawie oraz do okoliczności konkretnego przypadku ujętego we wniosku sędziego. Ustawowe warunki przyznania urlopu dla poratowania zdrowia określa art. 93 § 1 p.u.s.p. wskazując, że sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli wymaga ono powstrzymania się od pełnienia służby. Cytowany przepis uzależnia zatem przyznanie wspomnianego urlopu od zaistnienia trzech przesłanek. Po pierwsze, ma być uzasadniony schorzeniem wymagającym leczenia celem poratowania zdrowia sędziego.

Po drugie, zlecona terapia ma uniemożliwiać sędziemu wykonywanie obowiązków służbowych w czasie jej trwania. Po trzecie zaś, przeprowadzenie zleconej terapii winno prowadzić do poprawy stanu zdrowia sędziego pozwalającej mu dalej pełnić służbę (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 marca 2019 r., I NO 12/19).

Dokonując oceny, Minister Sprawiedliwości musi opierać się na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia składającego wniosek sędziego. Informacje zawarte w orzeczeniu lekarskim muszą określać zaburzenie będące przyczyną złożenia wniosku, konkretny rodzaj terapii oraz – co szczególnie istotne – to, czy jej prowadzenie uniemożliwia okresowe sprawowanie urzędu. Posłużenie się w art. 93 § 1 p.u.s.p. znamieniem czasownikowym „może” wyraźnie wskazuje jednak, że po stwierdzeniu zaistnienia ustawowych przesłanek udzielenia urlopu, Minister podejmuje decyzję na podstawie uznania. To on, nie zaś lekarz orzecznik ZUS decyduje o udzieleniu sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 7 maja 2019 r., I NO 34/19; 5 czerwca 2019 r., I NO 40/19). Minister ma więc obowiązek dokonania oceny tego, czy w danych warunkach i na podstawie przedłożonej dokumentacji, spełnione są łącznie wszystkie przesłanki ustawowe udzielenia takiego urlopu.

Dokonując oceny wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 93 § 1 p.u.s.p. Minister musi w pierwszej kolejności ustalić to, czy określono konkretną terapię, której prowadzenie uniemożliwia mu jednoczesne pełnienie służby. Po dokonaniu tego ustalenia, Minister działa już na podstawie uznania i może przychylić się do wniosku na podstawie innych, przedstawionych mu informacji lekarskich, biorąc również pod uwagę interes wymiaru sprawiedliwości. Dopiero w tym drugim etapie, Minister winien wziąć pod uwagę to, czy istnieją uzasadnione podstawy aby uznać, że możliwe jest osiągnięcie zasadniczego celu urlopu, jakim jest powrót do zdrowia umożliwiający efektywny powrót do służby.

3. Zdaniem Sądu Najwyższego zarówno sam sposób oceny spełnienia przesłanek ustawowych warunkujących przyznanie urlopu dla poratowania zdrowia, jak i zaprezentowana w tym kontekście argumentacja Ministra Sprawiedliwości były prawidłowe. Wraz z wnioskiem nie przedstawiono bowiem informacji pozwalającej ustalić, że przyznanie tego urlopu jest warunkiem *sine qua non* skutecznego przeprowadzenia zaleconej terapii, która też nie została bliżej sprecyzowana,

choćby w zakresie długości jej trwania. Minister nie miał zatem danych, które w świetle art. 93 § 1 p.u.s.p., pozwoliłyby mu racjonalnie ocenić zasadność wniosku.

Treść wniosku sprowadzała się do ogólnikowego stwierdzenia potrzeby przeprowadzenia zaleconego leczenia przy jednoczesnym powstrzymaniu się od obowiązków sędziego oraz istnienia pozytywnych rokowań co do stanu zdrowia sędzi B. K.. W podobnym tonie utrzymano treść zaświadczenia o stanie jej zdrowia. Oprócz rozbudowanego opisu okoliczności życiowych, które wywołały problemy zdrowotne pacjentki oraz wskazania skutków zaistniałej choroby, zaświadczenie w żadnym razie nie uprawdopodobniało zaistnienia okoliczności, które organowi działającemu na podstawie art. 93 § 1 p.u.s.p. pozwalałyby na stwierdzenie zaistnienia wskazanych tam przesłanek przychylenia się do wniosku. Z ogólnikowego opisu zawartego w ostatnim akapicie zaświadczenia wynika jedynie, że dalsze leczenie farmakologiczne oraz psychoterapia rokują powrót sędzi B. K. do wykonywania obowiązków służbowych. Informacja ta jest istotna dla rozpoznania wniosku, jednak dopiero po ustaleniu, że planowana terapia „wymaga powstrzymania się od pełnienia służby”. Samo pozytywne rokowanie co do poprawy stanu zdrowia sędziego wnioskującego o przyznanie urlopu na podstawie art. 93 § 1 p.u.s.p. jest istotne dla właściwego wykonania przez Ministra przysługującego mu uznania ale dopiero wówczas, gdy zgodnie z ustawą ustalono, że w okresie planowanej terapii niemożliwe jest pełnienie służby przez sędziego. Tym samym wniosek złożony 14 lipca b.r. przez sędzią B. K. nie zawierał informacji pozwalających Ministrowi pozytywne jego rozpatrzenie.

Jednocześnie podkreślić należy, że ustawa nie przewiduje ograniczeń w zakresie ponawiania wniosku o urlop dla poratowania zdrowia. Tym samym Skarżąca może ponowić swój wniosek, o ile uzyska zaświadczenie lekarskie zawierające informacje pozwalające Ministrowi Sprawiedliwości dokonać jego miarodajnej oceny w świetle art. 93 § 1 p.u.s.p.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

